

Recenzia na knihu: Finančný systém

(BELIČKOVÁ, Kornélia – ÁRENDÁŠ, Peter – BELANOVÁ, Katarína – HORVÁTOVÁ, Eva – KOTLEBOVÁ, Jana – NEUBAUEROVÁ, Erika – PASTORÁKOVÁ, Erika (2026): Finančný systém. Bratislava: Wolters Kluwer. 228 p. ISBN 978-80-286-0404-2)

Ing. Sandra Matušovičová, MSc.¹ – Ing. Lenka Bosáčiková² – Ing. Michaela Samselyová³ – Peter Moravec, MSc.² – Ing. Erik Krchnák²

Knižná publikácia **Finančný systém** (2026) predstavuje kolektívne dielo autorov pôsobiacich na Národohospodárskej fakulte Ekonomickej univerzity v Bratislave. Je koncipovaná ako vysokoškolská učebnica určená predovšetkým študentom ekonomicky orientovaných študijných programov, no svojím rozsahom a spracovaním oslovuje aj širšiu odbornú verejnosť.

Už predslov knihy naznačuje ambíciu autorov reagovať na meniaci sa charakter ekonomík, v ktorých sa dnes kľúčovým zdrojom bohatstva stávajú informácie, poznanie a inovácie. Financie sú v tomto kontexte prezentované nielen ako teoretická disciplína, ale ako praktický nástroj orientácie jednotlivca, podniku i štátu v súčasnom prostredí neistoty, technologických zmien a kolísajúcej dôvery vo finančné inštitúcie. Tento dôraz na finančnú gramotnosť a schopnosť správneho finančného rozhodovania vytvára dôležitý hodnotový rámec, ktorý je následne konzistentne prítomný naprieč celou publikáciou.

Jednotlivé kapitoly spracovali autori špecializujúci sa na konkrétne oblasti finančnej teórie a praxe, čo sa prirodzene odráža v ich obsahovom zameraní. Učebnicu (okrem predslovu a úvodu) v tomto zmysle tvorí osem kapitol, ktoré majú jednotnú štruktúru – úvodný príbeh (skutočný alebo fiktívny), výklad problematiky, otázky na zamyslenie a prípadovú štúdiu. Tento didaktický prístup podporuje rozvoj analytického a kritického myslenia čitateľov a umožňuje dôkladné prepojenie teórie s praxou.

Teoretický základ celej publikácie vytvára **prvá kapitola (spracovala doc. Ing. Kornélia Beličková, PhD.)**, ktorá finančný systém vymedzuje ako integrálnu

¹ Katedra financií, Ekonomická univerzita v Bratislave, Slovenská republika, <sandra.matusovicova@euba.sk>

² Katedra bankovníctva a medzinárodných financií, Ekonomická univerzita v Bratislave, Slovenská republika

³ Katedra poisťovníctva, Ekonomická univerzita v Bratislave, Slovenská republika

súčasť ekonomického systému a analyzuje jeho postavenie v širších makroekonomických súvislostiach. Výklad vychádza z klasifikácie inštitucionálnych sektorov ekonomiky podľa metodiky ESA 2010 a systematicky rozpracúva funkcie financií, ich historický vývoj a premeny v závislosti od meniaceho sa charakteru ekonomiky. Autorka poukazuje na prechod od tradičných „hard“ ekonomík k „soft“ ekonomikám založeným na poznaní, informáciách a inováciách, pričom osobitnú pozornosť venuje aj konceptom VUCA a BANI world. Prostredníctvom nich je zdôraznená volatilita, krehkosť a neistota súčasného finančného prostredia, čím sa výklad problematiky správne rozširuje nad rámec čisto tradičných definícií financií aj o behaviorálny rozmer, ktorý sa v posledných rokoch dostal do popredia odbornej diskusie a reflektuje význam psychologických faktorov pri finančnom rozhodovaní.

Problematiku finančných trhov ako kľúčového segmentu finančného systému rozpracúva **druhá kapitola (spracoval doc. Ing. Peter Árendáš, PhD.)**, ktorá ponúka v referencií na predošlé publikácie (najmä Chovancová a kol., 2021) systematický pohľad na ich funkcie, štruktúru, inštitucionálne zabezpečenie a nástrojové vybavenie. Autor charakterizuje jednotlivé segmenty finančného trhu, objasňuje podstatu a význam akcií, dlhopisov, finančných derivátov, komodít i produktov kolektívneho investovania a pomocou príkladov vysvetľuje princípy ich oceňovania a obchodovania. Súčasťou tejto časti je aj ilustratívny prehľad historických výnosov vybraných tried aktív od spoločnosti BlackRock, ktorý vhodne dopĺňa teoretický rámec o empirický pohľad na dlhodobý vývoj kapitálových trhov. Pozornosť je ďalej venovaná postupnosti investičného procesu, vrátane identifikácie investičných cieľov a rizík, čím sa prehlbuje prepojenie medzi teoretickými základmi trhu a praktickými aspektmi investičného rozhodovania. Prípadová štúdia zaradená k tejto kapitole je prakticky orientovaná na analýzu diverzifikovaného portfólia, čo zvyšuje jej didaktickú hodnotu a napomáha čitateľom – najmä študentom – lepšie sa zorientovať v problematike alokácie aktív a portfólio manažmentu.

Perspektívu prvého v knihe rozoberaného sektora domácností prináša **tretia kapitola (spracovala doc. Ing. Erika Neubauerová, PhD.)**, ktorá prepája makroekonomický pohľad na postavenie domácností v systéme národných účtov s mikroekonomickou analýzou ich finančného správania. Domácnosť je v úvode definovaná podľa metodiky ESA 2010, pričom sa rozlišuje medzi domácnosťou, rodinou a typmi domácností, čím sa tvorí jasný terminologický základ. Kapitola sa následne zameriava na príjmovú a výdavkovú štruktúru, tvorbu úspor a zadlženosť domácností. Z makroekonomického hľadiska autorka odkazuje na zisťovania EU-SILC (European Union Statistics on Income and Living Conditions) a HFCS (Household Finance and Consumption Survey), ktoré umožňujú komplexné posúdenie finančnej situácie domácností. V mikroeconomickej rovine je podrobne

vysvetlený proces tvorby rodinného rozpočtu a riadenia osobných financií z pohľadu veriteľa aj dlžníka, pričom je čitateľom zdôraznený význam zodpovedného hospodárenia. Kapitola ďalej prezentuje štruktúru potrieb domácností podľa hierarchie A. H. Maslowa (2021), ktorá poskytuje rámec pre pochopenie motívov spotreby a sporenia. Záver kapitoly akcentuje význam tvorby finančnej rezervy a zhodnocovania úspor prostredníctvom pravidiel 50:30:20 a 40:30:20:10, čím sa tematicky prepája s predchádzajúcou kapitolou a dotvára jej praktický náučný charakter zameraný na finančnú gramotnosť.

Štvrtá kapitola publikácie (spracovala doc. Ing. Kornélia Beličková, PhD.) sa venuje úlohe verejného sektora vo finančnom systéme a objasňuje ekonomické dôvody jeho existencie, ako aj mechanizmy financovania verejných potrieb. Autorka analyzuje rozpočtový proces na úrovni Európskej únie, štátneho rozpočtu a rozpočtov územnej samosprávy a uvádza aj zoznam všetkých subjektov verejnej správy podľa aktuálneho rozpočtu pre rok 2026, čo pomáha orientovať sa v štruktúre verejného sektora. Podrobne sú vysvetlené verejné príjmy a výdavky a ich štruktúra, vrátane špecifik tretieho sektora, pričom kapitola poskytuje prehľad, ktoré faktory a subjekty prispievajú k tvorbe finančných tokov vo verejnej sfére. Výklad je ďalej zasadený aj do širšieho rámca fiškálnej a hospodárskej politiky, pričom sa zdôrazňuje vzájomná prepojenosť týchto nástrojov a ich vplyv na makroekonomickú stabilitu. Na záver kapitoly autorka poukazuje aj na význam kontroly verejných financií na národnej aj nadnárodnej úrovni, čím kapitola dotvára komplexný pohľad na fungovanie verejných financií.

Predmetom piatej kapitoly (spracovala doc. Ing. Katarína Belanová, PhD.) je oblasť podnikových financií. Táto kapitola začína predstavením právnych foriem podnikania v Slovenskej republike, pričom ilustrovaná tu je aj početnosť jednotlivých foriem pomocou údajov zo Štatistického úradu SR, so zreteľom na význam malých a stredných podnikov. Autorka ďalej prezentuje cieľ podniku prostredníctvom stromu cieľov, pričom rozlišuje rôzne prístupy – maximalizáciu zisku, share a stakeholder value či dlhodobý udržateľný rast firmy – ktoré sú v posledných rokoch populárne v rámci konceptu spoločenskej zodpovednosti, čím kapitola reflektuje najnovšie podnikateľské trendy. Následne sú v knihe podrobne analyzované základné účtovné výkazy – súvaha, výkaz ziskov a strát a výkaz cash flow – pomocou ktorých je demonštrované, ako ich interpretácia umožňuje hodnotiť výkonnosť, likviditu, zadlženosť a finančnú stabilitu podniku. Súčasťou kapitoly je aj výpočet a grafické znázornenie bodu zvratu, ktoré tvoria jadro sprievodnej prípadovej štúdie, čím sa ďalej prehĺbuje praktické porozumenie finančnej analýzy v podnikovej praxi.

Bankový systém ako pilier finančného sprostredkovania rozpracúva v poradí **šiesta kapitola (spracovala prof. Ing. Eva Horvátová, CSc.)**, ktorá približuje historický

vývoj bankovníctva a postavenie komerčných bánk v ekonomike. Popri tradičnom modeli predstavuje aj koncept moderného bankovníctva v zmysle súčasného prístupu definovaného Casu, Girardone a Molyneuxom (2022). Výklad kapitoly ďalej zahŕňa štruktúru bankovej bilancie, doplnenú prehľadnými schémami aktív a pasív, ako aj základné aktívne a pasívne operácie bánk, či problematiku likvidity a solventnosti. Autorka sa neskôr venuje riadeniu rizík a regulačnému rámcu bankového sektora, pričom reflektuje skúsenosti z finančných kríz. V súlade s princípmi Bazilejských dohôd je ku koncu zdôraznená potreba udržiavania kapitálovej primeranosti, čím kapitola akcentuje význam stability bankového systému pre fungovanie celej ekonomiky a zapadá do širšieho rámca publikácie.

Siedma kapitola (spracovala doc. Ing. Jana Kotlebová, PhD.) sa v nadväznosti na predošlú časť sústreďuje na postavenie centrálnej banky, ktorá podľa knihy vystupuje ako kľúčová menová autorita v ekonomickom aj finančnom systéme. Už v úvode je problematika zasadená do kontextu pandémie, ktorá významne formovala novú éru fungovania centrálneho bankovníctva. Pozornosť je východiskovo venovaná cieľom a nástrojom (priamym a nepriamym) menovej politiky, procesu emisie peňazí a fungovaniu transmisného mechanizmu, kde ponúka komparáciu prístupov Európskej centrálnej banky a Federálneho rezervného systému. V rámci problematiky peňažných agregátov je prezentovaný historický vývoj štruktúry agregátu M3 v eurozóne podľa údajov ECB, vrátane komparácie špecifik naprieč krajinami, čím sa ďalej posilňuje tento medzinárodný kontext publikácie. Osobitne sú analyzované konvenčné a nekonvenčné nástroje menovej politiky, využívané najmä po finančnej kríze v roku 2008 v období nízkych až nulových úrokových sadzieb, ako aj komunikácia centrálnej banky prostredníctvom forward guidance. Záver kapitoly je venovaný problematike výmenných kurzov, vrátane výpočtov a praktických ukážok z prostredia obchodovania na devízovom trhu. Kapitola tak do publikácie dopĺňa aktuálny, analyticky prepracovaný a inštitucionálne ukotvený pohľad na dnešné fungovanie centrálneho bankovníctva.

Záverečnú časť publikácie tvorí **ôsma kapitola (spracovala prof. Ing. Erika Pastoráková, PhD.)**, ktorá sa venuje financiám v poisťných vzťahoch a zdôrazňuje význam poistenia ako nástroja riadenia a transferu rizika. Veľmi prehľadne a zrozumiteľne je v nej vysvetlený celý proces fungovania poistenia vrátane vzťahov medzi poisťníkom, poisteným a poisťovňou, čo predstavuje výrazný prínos najmä z pedagogického hľadiska. Autorka ďalej objasňuje podstatu poisťných vzťahov, klasifikáciu rizík a kritériá poisťiteľnosti, pričom kategoricky rozlišuje verejné a súkromné poistenie. Systematicky sú tu charakterizované jednotlivé druhy životného a neživotného poistenia a je poukázané na ich úlohu pri zabezpečovaní finančnej stability jednotlivcov i celej spoločnosti. Zaujímavým prínosom je aj predstavenie poistenia z hľadiska podnikateľskej činnosti, v nadväznosti na

fundamenty podnikových financií už rozpracovaných v piatej kapitole, čím sa posilňuje vnútorná prepojenosť publikácie. Okrajovo posledná kapitola spomína aj problematiku poisťných podvodov a odkazuje na inštitúcie a mechanizmy zabezpečujúce ich prevenciu a kontrolu. Kapitola tak konceptuálne veľmi adekvátne uzatvára celkový výklad finančného systému o segment, ktorý plní významnú ochrannú a stabilizačnú funkciu naprieč všetkými v knihe uvedenými sektormi ekonomiky.

Vo finálnom zhrnutí recenzie možno konštatovať, že publikácia ako celok pôsobí ucelene, systematicky a koncepčne premyslene; jednotlivé kapitoly na seba logicky nadväzujú a vytvárajú komplexný obraz fungovania finančného systému. Prínosom je najmä opakovane spomínané prepojenie teoretických východísk s praktickými príkladmi, prípadovými štúdiami a aktuálnymi empirickými údajmi, vďaka čomu je publikácia vhodná nielen ako študijný materiál pre vysokoškolskú výučbu, ale aj pre širšiu verejnosť usilujúcu sa o hlbšie pochopenie fungovania financií v súčasnej ekonomike. Oceniť možno aj jej aktuálnosť – popri tradičných definíciách a teóriách reflektuje aj moderné prístupy k financiám, reaguje na dôsledky globálnej finančnej krízy, pandémie či technologickej revolúcie finančných služieb a poukazuje na nové výzvy v oblasti digitalizácie finančného prostredia a regulačných rámcov. Publikácia tak neostáva v rovine výhradne statického výkladu, ale dynamicky zachytáva meniace sa prostredie dnešného finančného ekosystému.

Symbolické vyústenie nachádza záver knihy v citáte Henryho Forda: „*Ak dúfate, že peniaze vám zaručia nezávislosť, nikdy ju nedostanete. Jediná istota na tomto svete, ktorú človek môže mať, je dostatok vedomostí, skúseností a schopností.*“ Tento odkaz výstižne podčiarkuje hlavnú myšlienku publikácie – peniaze samy o sebe nezaručujú istotu, kľúčom je porozumenie ich fungovaniu a schopnosť s nimi zodpovedne zaobchádzať. V tejto súvislosti kolektív recenzentov záverečne konštatuje, že recenzovaná publikácia predstavuje obzvlášť kvalitne spracovaný súbor poznatkov o multidimenzionálnom fungovaní financií naprieč jednotlivými sektormi spoločnosti, čím sa zaraďuje medzi hodnotné zdroje súčasnej odbornej literatúry v oblasti finančného vzdelávania.

Referované zdroje:

Casu, B., Girardone, C., & Molyneaux, P. (2022). *Introduction to Banking*. 3 ed. Harlow, England; New York: Pearson, 2022, p. 791. ISBN 978-1-292-24033-6.

Chovancová, B. a kol. (2021). *Investovanie na finančných trhoch*. Bratislava: Sprint 2. 565 s. ISBN 978-80-8971-053-9.

Maslow, A. H. (2021). *A theory of human motivation*. New York, NY: Start Publishing.